

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

ORE OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

**do kształcenia
na odległość
dla nauczycieli
klas 4–8 z zakresu
przedmiotów humanistycznych
– zajęcia z wiedzy
o społeczeństwie**

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”.

Oś priorytetowa: II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji,
Działanie: 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

Projekt dofinansowany z Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego

SCENARIUSZ 1 (1 z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klasy VIII szkoły podstawowej – wiedza o społeczeństwie

PROWADZONY PRZEZ: nauczyciela wiedzy o społeczeństwie.

TEMAT: Jakie są funkcje szkoły?

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

Wiedza i rozumienie.

Uczeń:

Wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych:, społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.

TREŚĆ NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

Szkoła i edukacja.

Uczeń:

Przedstawia funkcje szkoły w systemie edukacji oraz strukturę polskiego systemu edukacyjnego.

METODY PRACY:

- praca zdalna – Zintegrowana Platforma Edukacyjna,
- rozmowa kierowana,
- praca ze smartfonem/komputerem,
- burza mózgów.

FORMY PRACY:

- indywidualna,
- zbiorowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- smartfon/komputer,
- e-podręcznik,
- tablet graficzny,
- karty pracy,
- mapy myśli.

PRZEWIDYWANY CZAS TRWANIA ZAJĘĆ:

45 minut.

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Zakładane efekty kształcenia

Po zakończonej lekcji uczeń będzie potrafił:

- charakteryzować zasady funkcjonowania szkoły,
- opisać organy szkoły,
- charakteryzować samorząd uczniowski i jego rolę w szkole.

Wskazówki techniczne do pracy zdalnej dla nauczyciela

Do pracy zdalnej nauczyciel wykorzystuje komputer wyposażony w kamerkę internetową i mikrofon. Może posługiwać się tabletem graficznym, który pełni funkcję tablicy. Konieczny jest dostęp do internetu. Lekcje odbywają się poprzez MS Teams lub inną platformę do prowadzenia lekcji zdalnych. Nauczyciel tworzy klasy dla uczniów, z którymi prowadzi zajęcia zdalne. Generuje kod dostępu dla każdej grupy i przekazuje go uczniom. Lekcję na zdalną nauczyciel rozpoczyna o wyznaczonej godzinie. Jest organizatorem spotkania. Zajęcia prowadzi przy włączonej kamerce internetowej oraz włączonym mikrofonie.

Wskazówki techniczne do pracy zdalnej dla ucznia

Uczeń do lekcji zdalnych może wykorzystywać komputer lub smartfon z dostępem do internetu i wyposażony w kamerkę i mikrofon. Na urządzeniu powinien zainstalować wykorzystywaną w szkole aplikację do pracy zdalnej (np.: MS Teams). Nauczyciel

posiada kod dostępu do zespołu klasowego, w którym będą odbywały się zajęcia zdalne.

Sytuacje dydaktyczne

Faza przygotowawcza rozpoczyna się uruchomieniem sprzętu przez nauczyciela i uczniów. Wszyscy włączają kamerki i mikrofony. Następnie nauczyciel czeka na dołączenie wszystkich uczestników zajęć na platformie (np.: MS Teams). Potem rozpoczyna sprawdzanie obecności. Wyczytuje nazwiska zgodnie z listą zamieszczoną w dzienniku elektronicznym. Uczniowie potwierdzają swoją obecność poprzez wykorzystanie mikrofonu lub podniesienie „łapki” albo mogą zgłosić się także poprzez czat grupowy.

Przed fazą realizacji nauczyciel pyta uczniów, czy powtórzyli wiadomości z poprzedniej lekcji. Prosi chętnych, aby przypomnieli najważniejsze informacje z ostatnich zajęć. Uczniowie zgłaszają się, używając funkcji „Podnieś dłoń”, i przypominają najważniejsze terminy, których nauczyli się na poprzedniej lekcji. Prowadzący pyta uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, czy wszystkie dotychczasowe zagadnienia są dla nich zrozumiałe. Jeżeli uczniowie są przygotowani, nauczyciel przechodzi do kolejnej fazy lekcji.

Nauczyciel rozpoczyna fazę realizacji od podania uczniom tematu bieżących zajęć. Zapisuje go na tablicy graficznej i udostępnia ekran. Następnie przedstawia uczniom cele lekcji i przypomina zasady pracy. Pyta również, czy wszystkie przekazane informacje są dla nich zrozumiałe. Jeżeli uczniowie potwierdzą, nauczyciel rozpoczyna wprowadzanie tematu.

Nauczyciel udostępnia ekran swojego komputera i otwiera lekcję w e-podręczniku: <https://zpe.gov.pl/a/jestem-uczniem---mam-prawa-i-obowiazki-w-szkole/DsQa7wjoS> [dostęp: 25.09.2021].

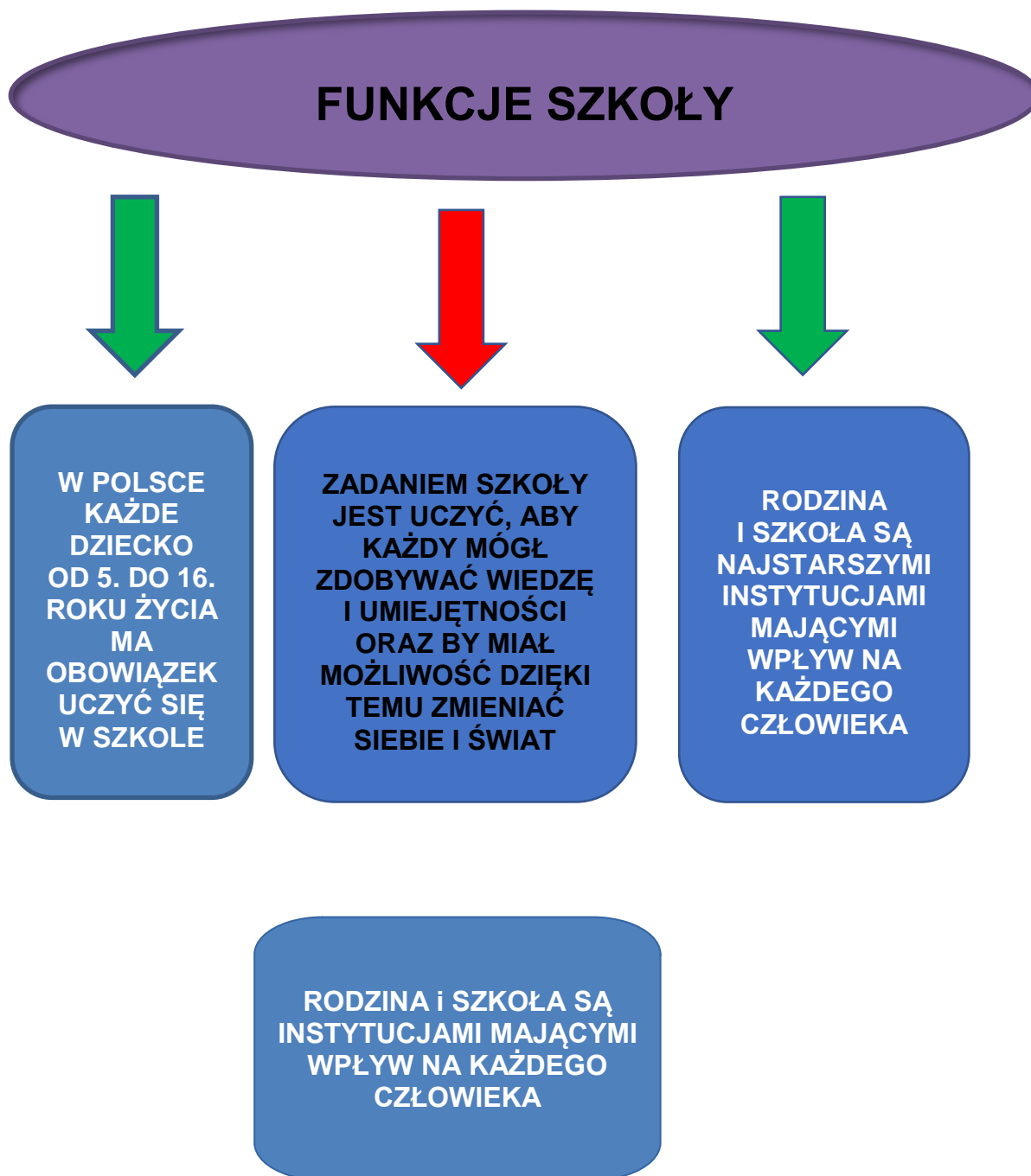
W ramach wprowadzenia do tematu nauczyciel informuje uczniów, że w pierwszej części zajęć będą pracować z wykorzystaniem lekcji zamieszczonej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. Nauczyciel uruchamia e-podręcznik i udostępnia na ekranie swojego komputera stronę z tematem *Jestem uczniem – mam prawa i obowiązki w szkole*: <https://zpe.gov.pl/a/jestem-uczniem---mam-prawa-i-obowiazki-w-szkole/DsQa7wjoS> [dostęp: 25.09.2021].

Nauczyciel omawia bieżący temat lekcji. Zadaje uczniom pytania dotyczące zadań szkoły, by w ten sposób rozpocząć dyskusję. Celem dyskusji jest określenie przez uczniów wskazanych poniżej funkcji szkoły:

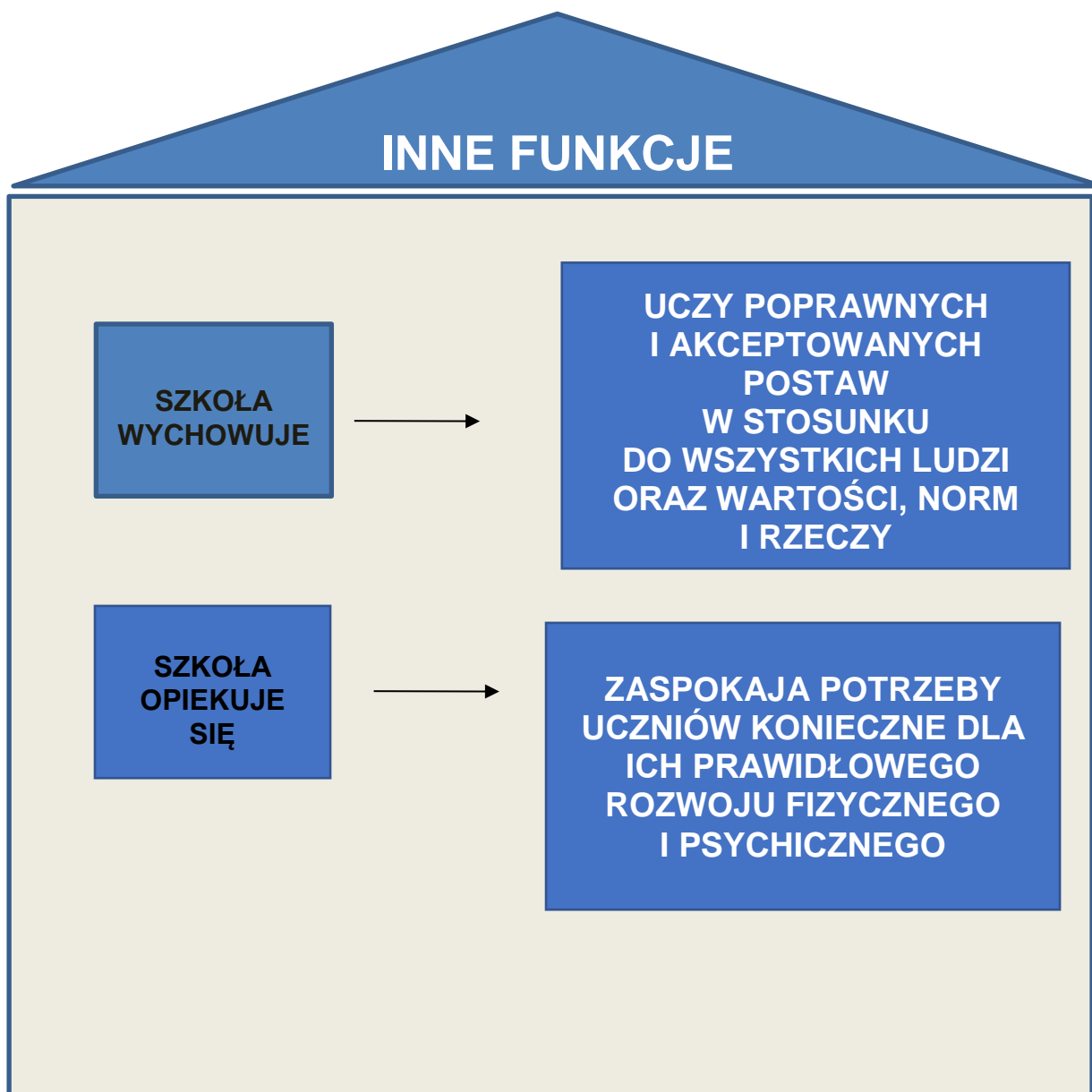
- ✓ szkoła przekazuje swoim uczniom wiedzę i doświadczenia w zakresie wielu przedmiotów objętych programem nauczania,
- ✓ uczy, w jaki sposób opanować komunikację językową,
- ✓ propaguje zdrowy styl życia i uczy uczniów dbać o zdrowie,
- ✓ rozwija zainteresowania oraz zamiłowania twórcze uczniów.

Prowadzący w czasie dyskusji przekazuje uczniom wiedzę na wskazany temat. Wspomina o cechach idealnego nauczyciela, który nie tylko powinien być otwarty i dbać o wszechstronny rozwój uczniów, ale lecz także powinien być dobrym psychologiem. Powinien potrafić przekazywać uczniom wiadomości i swoje doświadczenie, wiedzę i umiejętności uczniom w taki sposób, aby inspirować ich do twórczej pracy w atmosferze bezpieczeństwa, przyjaźni, i zrozumienia dla drugiego człowieka. Nauczyciel musi umieć uczyć w sposób innowacyjny czyli prowadzić zajęcia oryginalnie, świeżo, błyskotliwie oraz posiadać kompetencje pedagoga i opiekuna jednocześnie – tak, aby niezwłocznie i rozsądnie zaspokajać potrzeby uczniów.

Nauczyciel zamieszcza na pulpicie dodatkowe informacje i prosi, żeby uczniowie zapisali je w zeszycie w formie notatki:

Rysunek 1. Funkcje szkoły, źródło: opracowanie własne, oparte na: Adamczyk D., (2000), *Świetlica – miejsce zapomniane*, „Wychowanie na co dzień”, nr 12.

Rysunek 2. Funkcje szkoły, źródło: opracowanie własne, oparte na: Winiarski M., (2000), *Rodzina – szkoła – środowisko lokalne. Problemy edukacji środowiskowej*, Warszawa: Wydawnictwo ITE.

Nauczyciel rozpoczyna dyskusję wśród uczniów, zadając poniższe pytania:

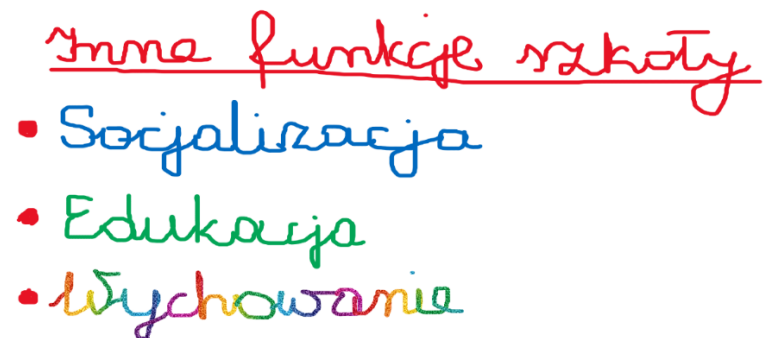
1. Czy szkoła jest obowiązkowa dla wszystkich uczniów?
2. W jakim wieku dzieci rozpoczynają naukę?
3. Jakie wartości szkoła Wam przekazuje?
4. Czy czujecie, że w szkole znajdujecie się pod opieką (dorosłych, wychowawców, nauczycieli)?

5. Czego Was szkoła uczy?

Uczniowie zgłaszają się i odpowiadają na zadawane pytania. Nauczyciel dodatkowo prosi, aby osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi również się wypowiedziały.

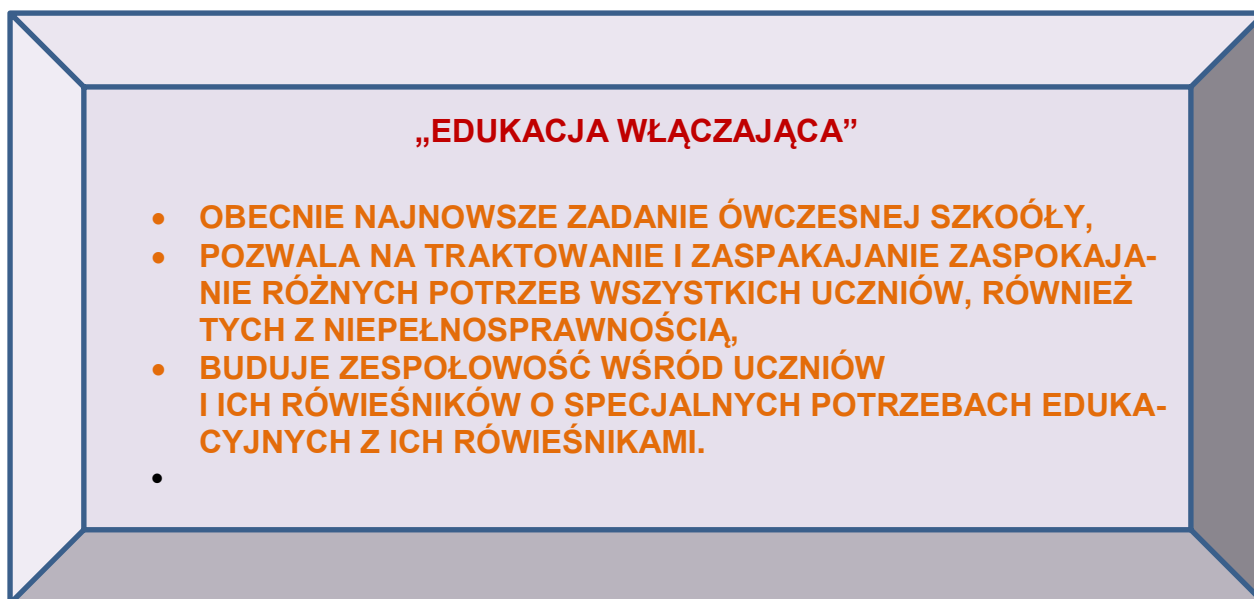
Kończąc burzę mózgów (nauczyciel prosi, aby uczniowie wypowiadali się, co – ich zdaniem – daje im szkoła, zachęca, aby podawali swoje przykłady). Na zakończenie burzy mózgów nauczyciel naprowadza uczniów w taki sposób, aby uczniowie sami wyciągnęli wnioski, że szkoła pełni trzy najważniejsze funkcje:

- ✓ edukacyjną,
- ✓ wychowawczą,
- ✓ opiekuńczą.

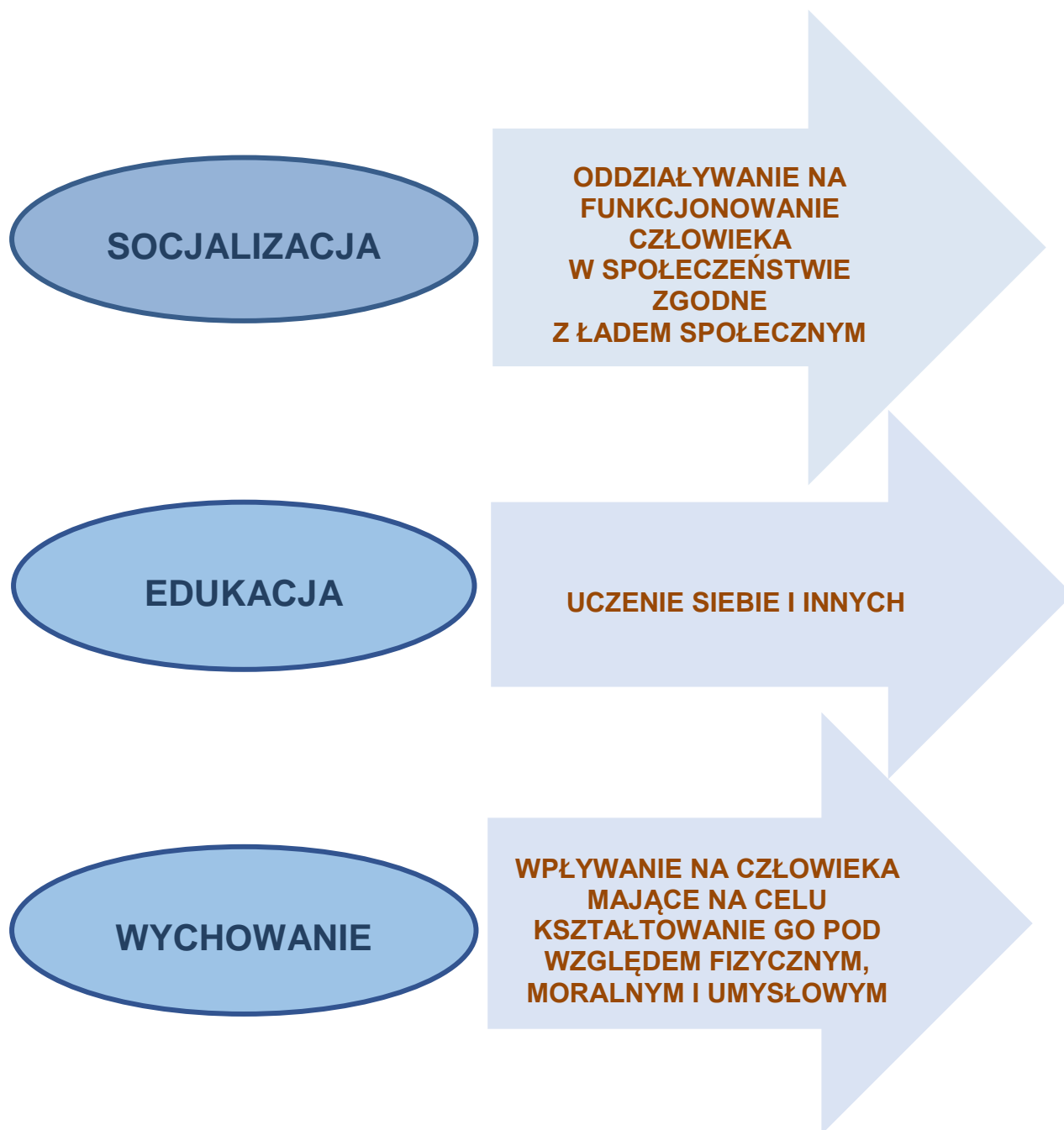

Rysunek 3. Inne funkcje szkoły, źródło: opracowanie własne.

Rysunek 4. Funkcje szkoły, źródło: opracowanie własne, oparte na: A. Firkowska-Mankiewicz A., (2012), *Edukacja włączająca zadaniem na dziś polskiej szkoły*, Warszawa: Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2012.

Rysunek 5. Funkcje szkoły, źródło: opracowanie własne, oparte na:

<https://zpe.gov.pl/pdf/PeikyFRpy> (socjalizacja) [dostęp: 14.10.2021],

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Wychowanie> (wychowanie) [dostęp: 14.10.2021]

Nauczyciel zamieszcza kartę pracy dotyczącą funkcji szkoły i udostępnia swój ekran. Podaje uczniom różne przykłady działalności szkoły i prosi, aby uczniowie dawali swoje propozycje w jakiej kolumnie należy umieścić poszczególne przykłady. Chętni uczniowie zgłaszają się i podają, do którego pola w tabeli wpisać wymienioną funkcję szkoły.

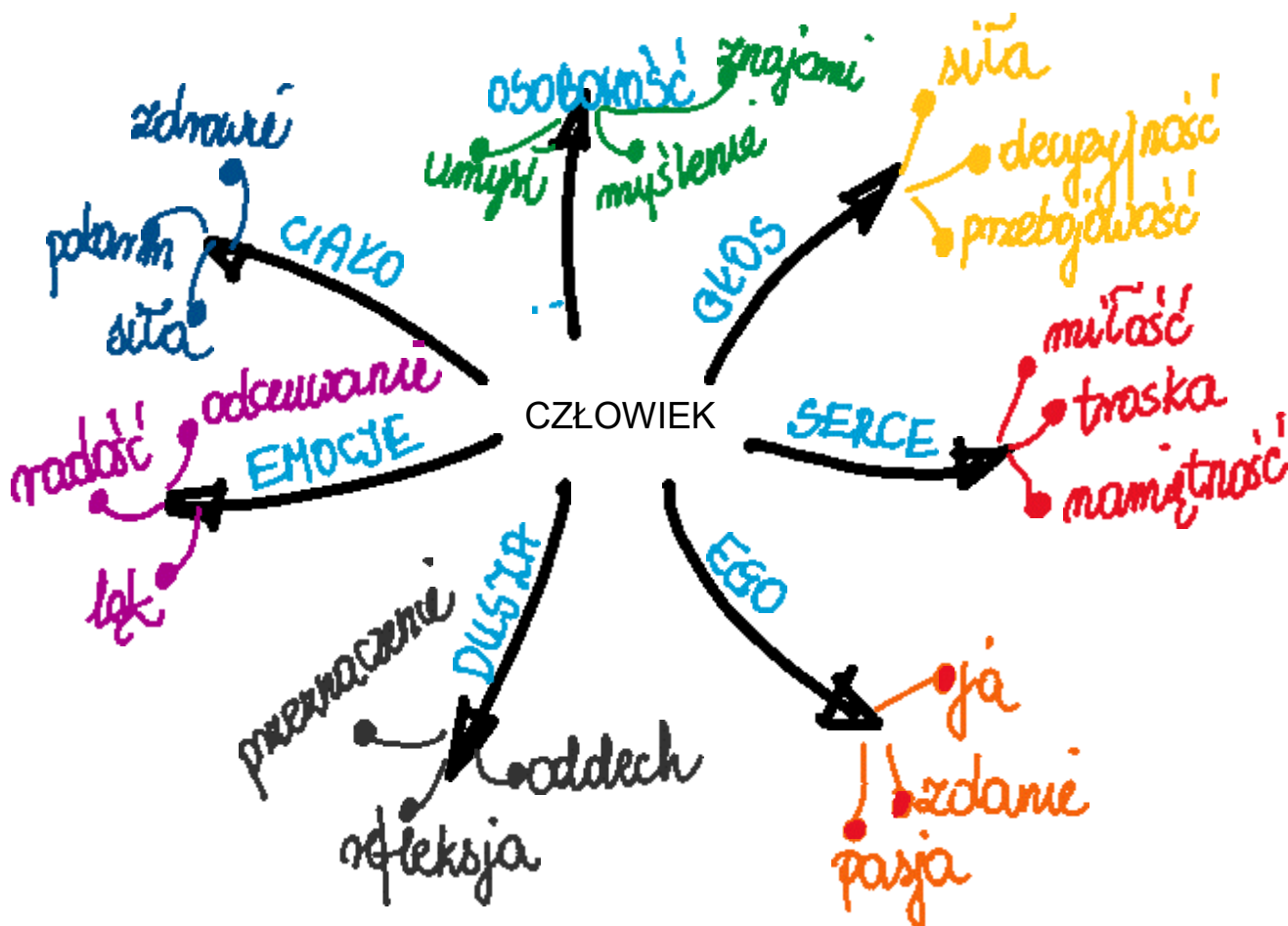
FUNKCJE SZKOŁY

Socjalizacja	Edukacja	Wychowanie
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Rysunek 6. Karta pracy – Funkcje szkoły, źródło: opracowanie własne.

Nauczyciel prosi, aby uczniowie przygotowali zeszyty i kolorowe długopisy i spróbowali stworzyć mapę myśli. Prosi, aby uczniowie na środku kartki wypisali funkcje szkoły, a następnie dopisali przykłady działalności szkoły, o których była mowa w dyskusji. Uczniowie mają około 7 minut na wykonanie tego zadania. W celu ułatwienia uczniom zadania, nauczyciel udostępnia swój ekran i przedstawia przykładową mapę myśli. Prosi, aby uczniowie przyjrzeni się jej i wykorzystali ją do stworzenia swojej notatki.

MAPA MYŚLI – WZÓR

Rysunek 7. Mapa myśli, źródło: opracowanie własne.

W fazie podsumowującej lekcję nauczyciel udostępnia ekran i wspólnie z uczniami rozwiązuje ćwiczenie 2. (*Omów, jakie znasz organy szkoły*) oraz ćwiczenie 6. (*Wymień swoje prawa i obowiązki jako ucznia*). Zadania są zamieszczone w e-podręczniku: <https://zpe.gov.pl/a/jestem-uczniem---mam-prawa-i-obowiazki-w-szkole/DsQa7wjoS> [dostęp: 14.10.2021].

Nauczyciel udostępnia link na czacie grupowym:

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=3d662a5ba16c>, [dostęp: 14.10.2021]

prosi, aby uczniowie wykonali znajdujące się tam zadanie (ułożyli puzzle) i udzielili odpowiedzi na pytanie: „Jaka funkcja szkoły jest przedstawiona na ułożonym rysunku?”.

Nauczyciel za poprawne odpowiedzi stawia uczniom plusy za aktywność lub oceny.

W czasie wykonywania zadania nauczyciel pozostaje w kontakcie głosowym z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi i oferuje pomoc. Informuje ich o możliwości otrzymania dobrej oceny za aktywność, co powinno stanowić bodziec zachęcający do działania. Będzie to metoda do zaangażowania ich w lekcję szczególnie dla uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi.

Nauczyciel jako pracę domową zadaje ukończenie mapy myśli. Chętne osoby będą miały możliwość pokazania i omówienia swojej pracy. Za to zadanie uczniowie otrzymają oceny. Nauczyciel żegna się z uczniami i zaprasza na następną lekcję.

Wskazówki do pracy z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi

W czasie pracy zdalnej nauczyciel może zadawać pytania o zróżnicowanym stopniu trudności. Dzięki pracy na włączonych kamerkach ma możliwość zauważenia, czy osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi nadążają z pracą na lekcji – uczniowie pokazują do kamerek swoje notatki lub udostępniają ekran (jeżeli notują na komputerze). Nauczyciel może dodatkowo tłumaczyć materiał i prosić o udzielanie odpowiedzi, a także pomagać uczniom ze SPE wykonywać zadanie. Pozostali uczniowie pracują samodzielnie. Kierując pytania dotyczące bieżącej lekcji do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, nauczyciel podkreśla ich mocne strony i włącza ich do zajęć.

EWALUACJA ZAJĘĆ:

Nauczyciel zadaje uczniom pytanie, co zapamiętali z lekcji i czy chcieliby jeszcze poszerzać swoją wiedzę o funkcjach szkoły. Uczniowie piszą odpowiedzi na czacie grupowym, a nauczyciel może je sprawdzić na koniec lekcji i wyciągnąć wnioski. Jeżeli uczniowie podali odpowiedzi związane z tematem lekcji prawidłowo, jest to sygnał dla nauczyciela, że założone cele prawdopodobnie zostały zrealizowane.

ZAŁĄCZNIKI:

<https://zpe.gov.pl/a/jestem-uczniem---mam-prawa-i-obowiazki-w-szkole/DsQa7wjoS>

[dostęp: 14.10.2021]

<https://imindmap.pl/edukacja/> [dostęp: 14.10.2021]

<https://zpe.gov.pl/pdf/PeikyFRpy> (socjalizacja) [dostęp: 14.10.2021]

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Wychowanie> (wychowanie) [dostęp: 14.10.2021]

Rysunek 1. Funkcje szkoły.

Rysunek 2. Funkcje szkoły.

Rysunek 3. Funkcje szkoły. źródło: opracowanie własne, oparte na:
Firkowska-Mankiewicz A., (2012), *Edukacja włączająca zadaniem na dziś polskiej szkoły*, Warszawa: Akademia Pedagogiki Specjalnej.

Rysunek 4. Inne funkcje szkoły. źródło: opracowanie własne.

Rysunek 5. Funkcje szkoły, źródło: opracowanie własne, oparte na
<https://zpe.gov.pl/pdf/PeikyFRpy> (socjalizacja) [dostęp: 14.10.2021];
[https://pl.wikipedia.org/wiki/Wychowanie_\(wychowanie\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Wychowanie_(wychowanie)) [dostęp: 14.10.2021]

Rysunek 6. Karta pracy – Funkcje szkoły.

Rysunek 7. Mapa myśli. źródło: opracowanie własne.

SCENARIUSZ 2 (2 z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klasy VIII szkoły podstawowej

PROWADZONY PRZEZ: nauczyciela wiedzy o społeczeństwie

TEMAT: Prawa człowieka.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

Wiedza i rozumienie.

Uczeń:

ma podstawową wiedzę na temat praw człowieka, środków masowego przekazu oraz wybranych spraw międzynarodowych.

TREŚĆ NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

Prawa człowieka.

Uczeń:

uzasadnia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych; wyjaśnia, że jest ona źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka; analizuje sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

METODY PRACY:

- praca zdalna – Zintegrowana Platforma Edukacyjna,
- rozmowa kierowana,
- praca ze smartfonem/komputerem,
- burza mózgów.

FORMY PRACY:

- indywidualna,
- zbiorowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- smartfon/komputer,
- e-podręcznik,
- tablet graficzny,
- karty pracy,
- mapa myśli.

PRZEWIDYWANY CZAS TRWANIA ZAJĘĆ:

45 minut.

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Zakładane efekty kształcenia

Po zakończonej lekcji uczeń będzie potrafił:

- wyjaśnić pojęcie praw człowieka,
- wyjaśnić genezę praw człowieka,
- rozpoznawać systemy ochrony praw człowieka.

Wskazówki techniczne do pracy zdalnej dla nauczyciela

Praca zdalna wymaga od nauczyciela, aby był wyposażony w komputer z kamerką i mikrofonem. Może posługiwać się tabletem graficznym, który pełniłby funkcję tablicy. Konieczny jest dostęp do internetu. Lekcje prowadzone są za pośrednictwem MS Teams. Na tej platformie nauczyciel o wyznaczonej godzinie rozpoczyna zajęcia zgodnie z planem lekcji dla danej klasy. Jest organizatorem zajęć. Ma możliwość wyciszania uczniów i udostępniania ekranu swojego komputera. Nauczyciel w czasie lekcji zdalnych pracuje przy włączonej kamerce internetowej.

Wskazówki techniczne do pracy zdalnej dla ucznia

Uczeń do lekcji zdalnych może wykorzystywać komputer lub smartfon z dostępem do internetu i wyposażony w kamerkę i mikrofon. Na urządzeniu powinien zainstalować platformę wybraną przez szkołę do prowadzenia lekcji zdalnych (np.: MS Teams). Nauczyciel posiada kod dostępu do zespołu klasowego, w którym będą odbywały się zajęcia zdalne. W czasie zajęć wskazane jest, aby uczniowie mieli włączone kameryki oraz mikrofony.

Sytuacje dydaktyczne

Faza przygotowawcza rozpoczyna się uruchomieniem przez nauczyciela lekcji z wykorzystaniem platformy do prowadzenia lekcji zdalnych wykorzystywanej przez szkołę (np.: MS Teams). Czekają na dołączenie uczestników spotkania. Nauczyciel i uczniowie włączają kamery i uruchamiają mikrofony. Prowadzący wita się z grupą oraz rozpoczyna sprawdzanie obecności. Wyczytuje nazwiska zgodnie z listą zamieszczoną w dzienniku elektronicznym. Uczniowie potwierdzają swoją obecność poprzez udzielenie odpowiedzi ustnej lub poprzez użycie „łapki” lub mogą zgłosić się z wykorzystaniem czata grupowego.

Przed fazą realizacji nauczyciel zadaje pytania, uczniom czy pamiętają wiadomości z poprzedniej lekcji oraz zwraca się z prośbą do uczniów o przypomnienie najważniejszych terminów z ostatnich zajęć. Zwraca się do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, aby odczytali swoje notatki z poprzedniej lekcji. Po upewnieniu się, że wszyscy uczniowie są przygotowani do zajęć, nauczyciel przechodzi do kolejnej fazy lekcji.

Faza realizacji rozpoczyna się podaniem tematu lekcji, zapisaniem go na tablicy graficznej i udostępnieniu ekranu dla uczniów. Następnie nauczyciel podaje cele zajęć i wyjaśnia zasady pracy. Po upewnieniu się, że uczniowie zrozumieli wszystko, rozpoczyna wyjaśnianie bieżącego tematu. Nauczyciel pyta, czy są jakieś niejasności dotyczące przekazanych wcześniej informacji. Jeśli ich nie ma, prowadzący może rozpoczynać wprowadzanie nowego tematu lekcji.

Nauczyciel udostępnia ekran swojego komputera i otwiera w e-podręczniku lekcję *Czym są prawa człowieka?*: <https://zpe.gov.pl/a/czym-sa-prawa-czlowieka/DKiwj4vMj>. [dostęp: 14.10.2021]

Nauczyciel wprowadza bieżący temat lekcji. Na wstępie zadaje uczniom pytanie: „Jak rozumiecie godność i prawa człowieka?”. Ma ono na celu rozpoczęcie burzy mózgów. Etapy burzy mózgów:

1. Uczniowie chętni do udzielenia odpowiedzi zgłaszają się na czacie grupowym lub przez podniesienie ręki.
2. Nauczyciel kolejno wyznacza uczniów do wyrażenia swojego zdania. Cały czas słucha ich wypowiedzi.

3. Następnie nauczyciel prosi, aby uczniowie zapisali swoimi słowami definicje pojęć *godność* i *prawa człowieka*.
4. Uczniowie odczytują swoje notatki.
5. Nauczyciel podsumowuje burzę mózgów oraz odczytane notatki uczniów.
6. Zapisuje na tablicy graficznym zdanie: „Źródłem praw człowieka jest godność ludzka”.
7. Prosi, aby chętni uczniowie wypowiedzieli się, jak zrozumieli napisane słowa.

W kolejnej części lekcji nauczyciel wyjaśnia uczniom, czym są prawa człowieka. Nawiązuje również do godności ludzkiej.

Nauczyciel przechodzi do omówienia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Nadmienia, że prawa człowieka mogą dzielić się na materialne i proceduralne.

Nauczyciel wyświetla na swoim ekranie slajd dotyczący praw człowieka i omawia go wspólnie z uczniami:

Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka

1. ANGAŻUJ SIĘ – NIE BĄDŹ
OBOJĘTNY

2. OTWÓRZ SIĘ NA ŚWIAT

3. WSPIERAJ NIEZALEŻNE MEDIA

4. DZIAŁAJ LOKALNIE

5. BĄDŹ SOLIDARNY

6. ZANIM WYRZUCISZ, DAJ DRUGIE
ŻYCIE

7. DBAJ O JĘZYK, KTÓREGO
UŻYWASZ

8. NIE BÓJ SIĘ PYTAĆ

Rysunek 1. Prawa człowieka, źródło: opracowanie własne, oparte na: Jaskiernia J. (red.), (2015), *Europejski system ochrony praw człowieka. Aksjologia – instytucje – efektywność*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Nauczyciel podaje datę Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka i wyświetla slajd, aby uczniowie lepiej sobie ją utrwaliłi:

The image shows a hand-drawn graphic with the text '10 grudnia Światowy Dzień Praw Człowieka'. The number '10' is in black with a pink shadow. 'grudnia' is in black with a pink shadow. 'Światowy' is in rainbow colors. 'Dzień' is in rainbow colors. 'Praw Człowieka' is in rainbow colors. The text is arranged in four lines.

Rysunek 2. Prawa człowieka, źródło: opracowanie własne.

Nauczyciel przekazuje uczniom informacje dotyczące dni przypominających o problemach ochrony praw człowieka na świecie:

ONZ oraz organizacje pozarządowe wciąż przypominają o konieczności ochrony podstawowych praw i wolności człowieka oraz o losie konkretnych osób i grup, których prawa są łamane w różnych miejscach na świecie. W wymienionych poniżej dniach podejmuje się wiele działań poświęconych problemom związanym z prawami człowieka:

- 8 marca – Międzynarodowy Dzień Kobiet,
- 21 marca – Międzynarodowy Dzień Walki z Dyskryminacją Rasową,
- 22 marca – Światowy Dzień Wody,
- 7 kwietnia – Światowy Dzień Zdrowia,
- 22 kwietnia – Dzień Ziemi,

- 3 maja – Światowy Dzień Wolności Prasy,
- 17 czerwca – Światowy Dzień Walki z Pustynnieniem i Suszą,
- 20 czerwca – Światowy Dzień Uchodźcy,
- 26 czerwca – Międzynarodowy Dzień Pomocy Ofiarom Tortur,
- 8 września – Międzynarodowy Dzień Alfabetyzacji,
- 2 października – Międzynarodowy Dzień bez Przemocy,
- 17 października – Międzynarodowy Dzień Walki z Ubóstwem.

Nauczyciel prosi uczniów, aby po wysłuchaniu wykonali poniższe zadanie. Sprawdzi ono, jak uważnie grupa słucha prowadzącego lekcję.

Karta pracy – PRAWA CZŁOWIEKA

Dopasuj daty do nazw

Międzynarodowy Dzień Kobiet

21 marca

Dzień Ziemi

10 grudnia

Międzynarodowy Dzień bez Przemocy

8 marca

26 czerwca

Międzynarodowy Dzień Walki z Dyskryminacją Rasową 22 marca

07 kwietnia

Światowy Dzień Uchodźcy

22 kwietnia

ŚWIATOWY DZIEŃ PRAW CZŁOWIEKA

02 PAŹDZIERNIKA

Światowy Dzień Wody

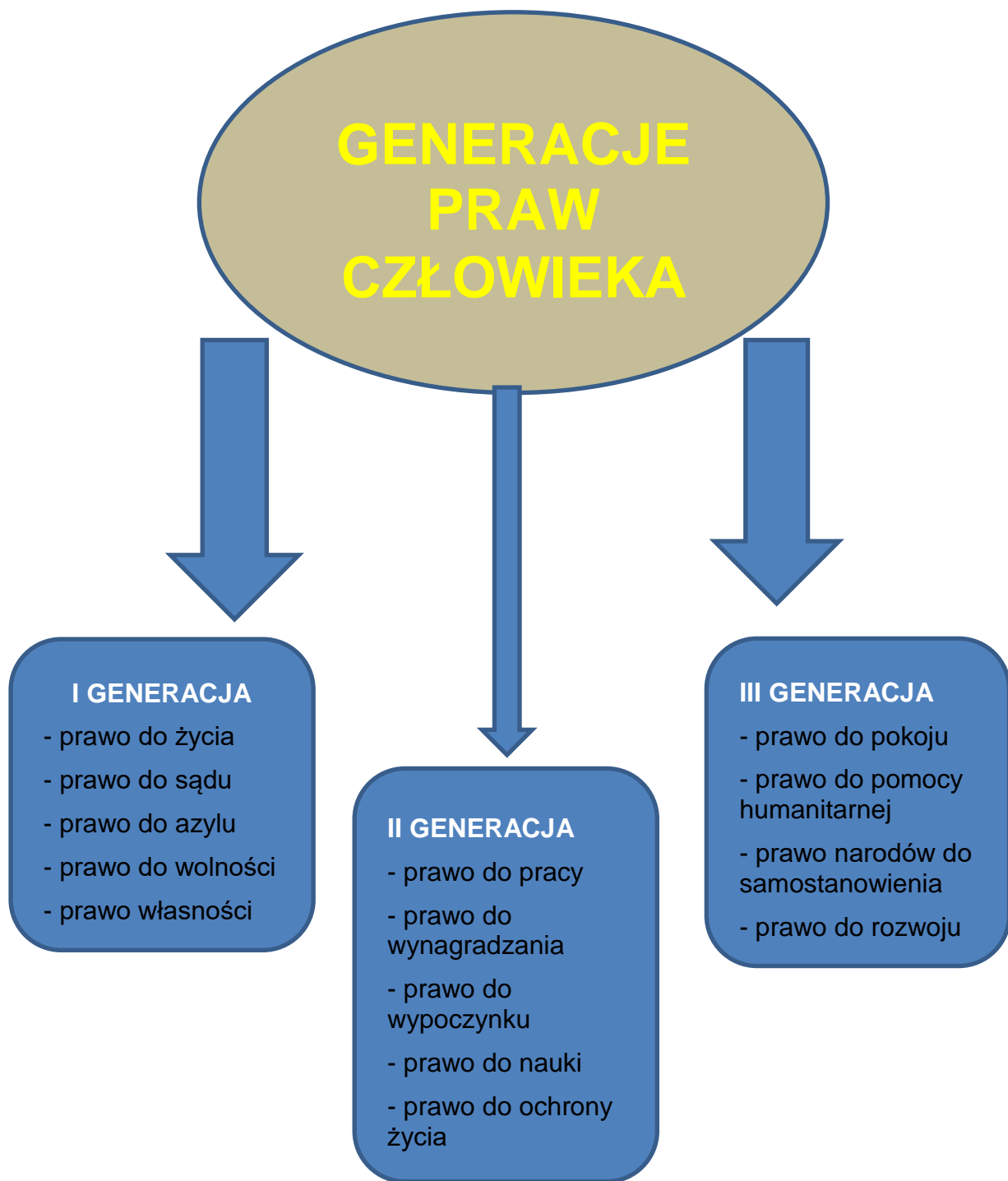
20 czerwca

Światowy Dzień Zdrowia

Międzynarodowy Dzień Pomocy Ofiarom Tortur

Karta pracy. Prawa człowieka, źródło: opracowanie własne.

Nauczyciel udostępnia ekran swojego komputera, a następnie przedstawia i kolejno wyjaśnia 4 generacje praw człowieka. W czasie omawiania prosi uczniów (także tych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi), aby uczestniczyli aktywnie w lekcji i podawali swoje przykłady do każdej generacji. Przykładowe prawa człowieka:

Prawa IV Generacji są w trakcie wyodrębniania się.

Rysunek 3. Prawa człowieka, źródło: opracowanie własne, oparte na:

<https://zpe.gov.pl/a/czym-sa-prawa-czlowieka/DKiwj4vMj> [dostęp: 14.10.2021]

I GENERACJA PRAW CZŁOWIEKA

ORAZ PRZYKŁADOWE DOKUMENTY POTWIERDZAJĄCE PRAWA I WOLNOŚĆ:

- KONSTYTUCJA 3 MAJA (1791),
- POWSZECHNA DEKLARACJA PRAW CZŁOWIEKA (1948),
- KONWENCJA O OCHRONIE PRAW CZŁOWIEKA I PODSTAWOWYCH WOLNOŚCI (1950),
- AMERYKAŃSKA KONWENCJA PRAW CZŁOWIEKA (1969),
- AFRYKAŃSKA KARTA PRAW CZŁOWIEKA I LUDÓW (1981).

Rysunek 4. Prawa człowieka, źródło: opracowanie własne, oparte na:

<https://zpe.gov.pl/a/czym-sa-prawa-czlowieka/DKiwj4vMj> [dostęp: 14.10.2021]

II GENERACJA PRAW CZŁOWIEKA

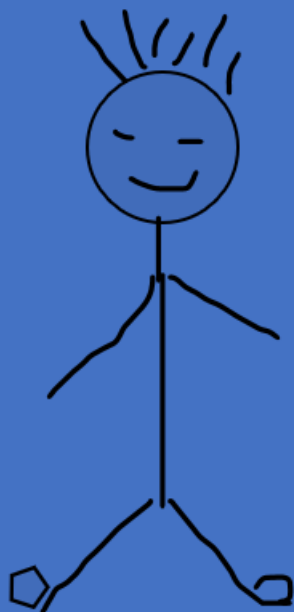
PRAWA EKONOMICZNE, SOCJALNE I KULTURALNE:

- **PRAWO DO PRACY,**
- **PRAWO DO NAUKI,**
- **PRAWO DO WYPOCZYNKU,**
- **PRAWO DO OCHRONY ZDROWIA,**
- **PRAWO DO POMOCY SOCJALNEJ,**
- **PRAWO DO ŻYCIA KULTURALNEGO,**
- **PRAWO DO KORZYSTANIA
Z POSTĘPU NAUKOWEGO.**

Rysunek 5. Prawa człowieka, źródło: opracowanie własne, oparte na: Jaskiernia J. (red.), (2015), *Europejski system ochrony praw człowieka. Aksjologia – instytucje – efektywność*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

III GENERACJA PRAW CZŁOWIEKA

CZŁOWIEK MA PRAWO DO:

ŻYCIA W POKOJU

ROZWOJU

**ZDROWEGO ŚRODOWISKA
NATURALNEGO**

INFORMACJI

**WSPÓLNEGO DZIEDZICTWA
LUDZKOŚCI**

POMOCY HUMANITARNEJ

Rysunek 6. Prawa człowieka, źródło: opracowanie własne, oparte na: Jaskiernia J. (red.), (2015), *Europejski system ochrony praw człowieka. Aksjologia – instytucje – efektywność*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

IV GENERACJA PRAW CZŁOWIEKA

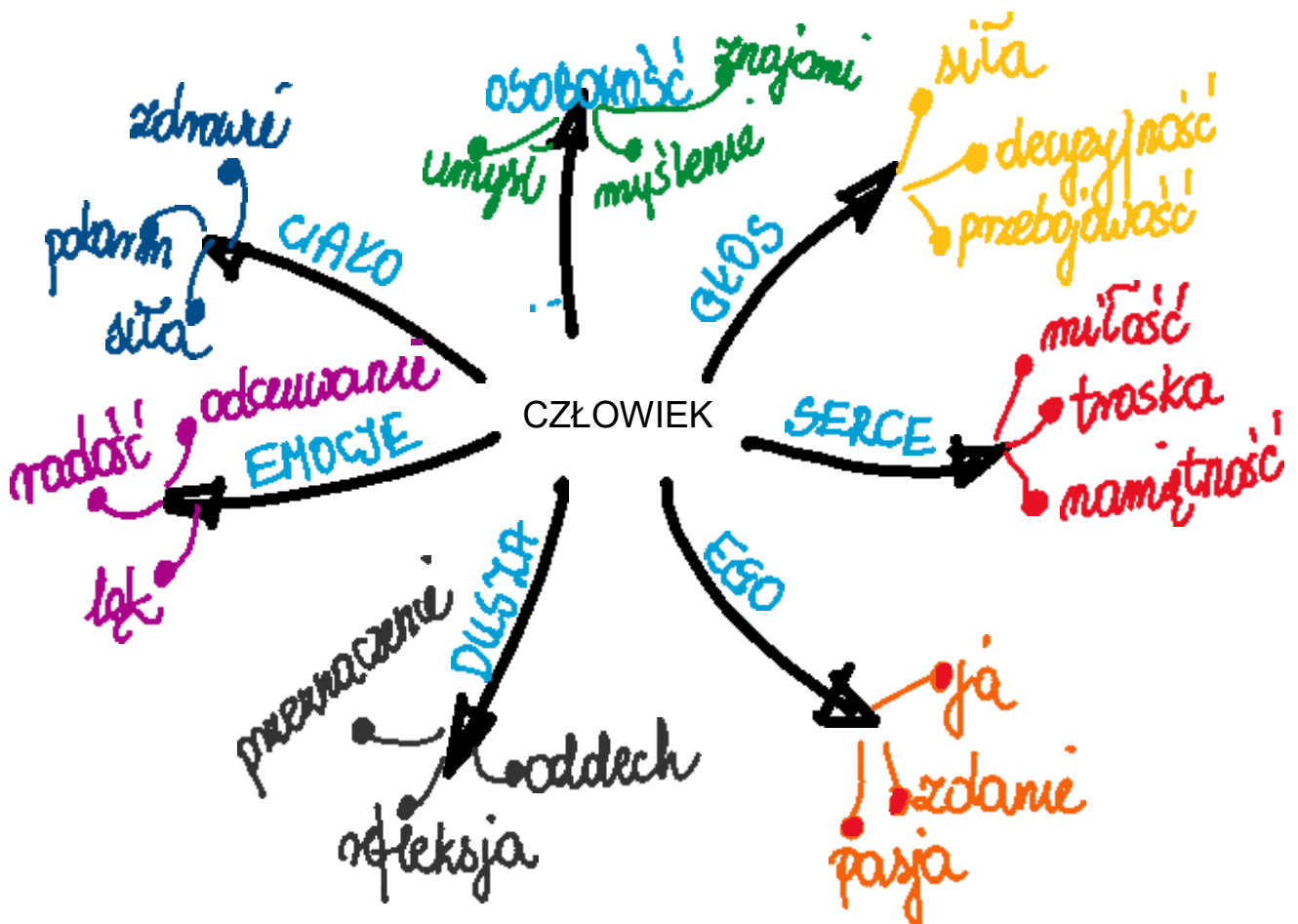
**WYPRACOWANA NA
KONWENCJI RAMOWEJ RADY EUROPY
O OCHRONIE MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH
W 1995 ROKU**

- **PRAWNOMIĘDZYNARODOWE
GWARANCJE OCHRONY MNIEJSZOŚCI
NARODOWYCH**
- **PRAWA MNIEJSZOŚCI KULTUROWYCH,
JĘZYKOWYCH, ETNICZNYCH,
WYZNANIOWYCH, SEKSUALNYCH**

Rysunek 7. Prawa człowieka, źródło: opracowanie własne, oparte na: Jaskiernia J. (red.), (2015), *Europejski system ochrony praw człowieka. Aksjologia – instytucje – efektywność*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Nauczyciel prosi, aby uczniowie wykonali mapę myśli dotyczącą praw człowieka. Podaje przykłady praw materialnych i proceduralnych, które mogą być wykorzystane do stworzenia szkicu. Prosi uczniów, aby skupili się na swoich przykładach. Każdy pracuje samodzielnie. Nauczyciel jest cały czas do dyspozycji grupy i odpowiada na pojawiające się pytania. Aby ułatwić uczniom pracę, wyświetla przykładowy schemat mapy myśli. Udostępnia swój ekran, by mogli skorzystać z podpowiedzi:

MAPA MYŚLI – WZÓR

Rysunek 8. Mapa myśli – wzór, źródło: opracowanie własne.

Na zakończenie lekcji nauczyciel ponownie uruchamia e-podręcznik:

<https://zpe.gov.pl/a/czym-sa-prawa-czlowieka/DKiwi4vMj> [dostęp: 14.10.2021]

i analizuje z uczniami schemat *System ochrony praw człowieka*.

W fazie podsumowującej nauczyciel udostępnia ekran i wspólnie z uczniami

rozwiązuje ćwiczenie 2. z e-podręcznika: <https://zpe.gov.pl/a/czym-sa-prawa->

[czlowieka/DKiwj4vMj \[dostęp: 14.10.2021\]](#). Uczniowie ustnie porównują prawa I i II generacji. Nauczyciel prosi uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi o udzielenie odpowiedzi i koryguje ewentualne błędy.

Nauczyciel jako pracę domową zadaje ukończenie mapy myśli. Chętne osoby będą miały możliwość pokazania i omówienia swojej pracy. Za to zadanie uczniowie otrzymają oceny. Nauczyciel żegna się z uczniami i zaprasza na następną lekcję.

Wskazówki do pracy z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi

W czasie lekcji osoby ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi proszone są o pokazanie swoich notatek do kamerki. Nauczyciel ma możliwość sprawdzenia, czy uczniowie zdążyli w czasie lekcji wszystko zanotować.

Dodatkowo uczniowie ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi otrzymują wszystkie załączniki z bieżącej lekcji na prywatne czaty, tak aby mieli możliwość powtórzenia materiału na następną lekcję.

Uczniowie ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi po zakończeniu lekcji mają możliwość spotkania z nauczycielem na platformie do nauczania zdalnego stosowanej przez szkołę (np.: MS Teams), rozmowy z nim oraz wyjaśnienia ewentualnych trudności w zrozumieniu materiału prezentowanego na lekcji.

Dodatkowa pomoc w formie spotkań po zakończeniu lekcji jest nastawiona na zwiększenie wiary ucznia we własne możliwości uzyskania pozytywnych wyników w nauce. Dlatego nauczyciel podczas indywidualnych spotkań nagradza uczniów za aktywność na lekcji, za prawidłowe udzielanie odpowiedzi i za ich pomysły przy wykonywaniu zadań w czasie lekcji.

EWALUACJA ZAJĘĆ:

Na koniec uczniowie, którym lekcja się podobała, podnoszą rękę. Nauczyciel bezpośrednio po zakończeniu zajęć ma możliwość policzenia, ilu uczniów jest zadowolonych z dzisiejszej lekcji.

ZAŁĄCZNIKI:

<https://zpe.gov.pl/a/czym-sa-prawa-czlowieka/DKiwj4vMj> [dostęp: 14.10.2021]

<https://slideplayer.pl/slide/57745/> [dostęp: 14.10.2021]

<https://www.slideshare.net/Cyfrolekcje/prezentacja-prawa-56120848> [dostęp: 14.10.2021]

<https://slideplayer.pl/slide/12275654/> [dostęp: 14.10.2021]

Rysunek 1, 2 ,3 ,5, 6 ,7. Prawa człowieka. Opracowanie własne, oparte na: Jaskiernia J. (red.), (2015), *Europejski system ochrony praw człowieka. Aksjologia – instytucje – efektywność*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Rysunek 4. Prawa człowieka. <https://zpe.gov.pl/a/czym-sa-prawa-czlowieka/DKiwj4vMj> [dostęp: 14.10.2021]

SCENARIUSZ 3 (3 z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klasy VIII szkoły podstawowej

PROWADZONY PRZEZ: nauczyciela wiedzy o społeczeństwie

TEMAT: Rodzaje przemocy.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.

Uczeń:

rozpoznaje przypadki łamania praw w swoim otoczeniu.

TREŚĆ NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

Nieletni wobec prawa.

Uczeń:

rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach.

METODY PRACY:

- praca zdalna – Zintegrowana Platforma Edukacyjna,
- rozmowa kierowana,
- praca ze smartfonem/komputerem,
- burza mózgów.

FORMY PRACY:

- indywidualna,
- zbiorowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- smartfon/komputer,

- e-podręcznik,
- tablet graficzny,
- karty pracy/ćwiczenia,
- film.

PRZEWIDYWANY CZAS TRWANIA ZAJĘĆ:

45 minut.

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Zakładane efekty kształcenia

Po zakończonej lekcji uczeń będzie potrafił:

1. rozpoznać przypadki łamania prawa,
2. wymienić rodzaje przemocy,
3. wymienić instytucje pomagające osobom pokrzywdzonym.

Wskazówki techniczne do pracy zdalnej dla nauczyciela

Rozpoczęcie pracy zdalnej z uczniami wiąże się z przygotowaniem odpowiedniego sprzętu do zajęć. Nauczyciel musi posiadać komputer wyposażony w kamerkę internetową i mikrofonem. Konieczny będzie dostęp do internetu. Przydatny do pracy zdalnej jest tablet graficzny, który pełni rolę tablicy i umożliwia nauczycielowi zapisywanie najważniejszych informacji w czasie lekcji. Nauczyciel ma zainstalowaną aplikację do pracy zdalnej wybraną przez szkołę (np.: MS Teams). Nauczyciel jest organizatorem każdych zajęć i rozpoczyna zajęcia je zgodnie z planem lekcji obowiązującym w danej placówce. Nauczyciel w czasie lekcji zdalnych pracuje przy włączonych kamerce i mikrofonie.

Wskazówki techniczne do pracy zdalnej dla ucznia

Do zdalnych lekcji uczeń powinien posiadać komputer z dostępem do internetu, kamerkę, mikrofon i zainstalowaną aplikację do pracy zdalnej wybraną przez szkołę (np.: MS Teams). Urządzeniem zastępczym może być smartfon lub tablet spełniający wymagania techniczne.

Sytuacje dydaktyczne

Nauczyciel w fazie przygotowawczej uruchamia spotkanie zgodnie z planem lekcji. Włącza swoją kamerkę oraz mikrofon. Czeką na dołączenie wszystkich uczniów do lekcji. Następnie wita się z nimi i rozpoczyna sprawdzanie obecności. Prosi, aby w czasie lekcji nie wyłącza kamer. Prosi również, aby przekazać notatki z lekcji osobom nieobecnym na dzisiejszych zajęciach.

Przed rozpoczęciem bieżącej lekcji nauczyciel prosi uczniów, aby przypomnieli, jakie treści były poruszane podczas poprzedniej lekcji. Udziela głosu chętnym, którzy wymieniają najważniejsze terminy poznane podczas ostatniej lekcji. Reszta grupy ma okazję wyjaśnić wymienione pojęcia. Nauczyciel prosi uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi o pokazanie notatek do kamerek. Upewnia się, czy wszyscy wykonali je prawidłowo. Po zakończeniu powtórzenia nauczyciel przystępuje do kolejnego etapu lekcji zdalnej.

Rozpoczynając fazę realizacji, nauczyciel podaje uczniom temat lekcji – zapisuje go na tablicy graficznej po uprzednim udostępnieniu ekranu swojego komputera. Następnie podaje cele zajęć i wyjaśnia zasady pracy. Nauczyciel zachęca uczniów do zadawania pytań, jeśli mają wątpliwości co do zasad pracy. Po wszystkich wyjaśnieniach nauczyciel wprowadza nowy temat.

Nauczyciel udostępnia ekran swojego komputera i wyświetla w e-podręczniku lekcję *Sztuka dialogu, czyli jak rozwiązywać konflikty w grupie*: <https://zpe.gov.pl/a/sztuka-dialogu-czyli-jak-rozwiazywac-konflikty-w-grupie/D19Fz26qb> [dostęp: 14.10.2021]

Nauczyciel omawia bieżący temat lekcji. Zadaje uczniom pytania:

1. Czy wiedzą, czym jest asertywność? Zaczyna w ten sposób dyskusję, która ma za zadanie naprowadzić uczniów na dzisiejszy temat dotyczący przemocy. Kieruje dyskusją w taki sposób, aby uczniowie wywnioskowali, że czasami zbyt silna asertywność może doprowadzić do skrajnych zachowań.
2. Czy ktoś z Was miał do czynienia z przemocą? Czy był świadkiem działań związanych z przemocą? Rozpoczyna się ponownie dyskusja, na kierunkiem której cały czas panuje nauczyciel. To on wyznacza uczniom do dyskusji. Ta część lekcji zajmuje około 12 minut. Jest to bowiem najlepsza forma wprowadzenia w dzisiejszy temat i dalszą jego realizację. Po usłyszeniu

wszystkich uczniów nauczyciel prosi, aby zapisali oni w swoich zeszytach definicję przemocy.

Następnie nauczyciel prosi o przeczytanie propozycji uczniów i upewniając się, że wszystko uczniowie dobrze usłyszeli. Nauczyciel prosi też uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, aby przeczytali swoje definicje i upewnia się czy uczniowie o SPE zrozumieli czym jest przemoc. Następnie nauczyciel prosi, aby uczniowie wykonali tabelkę i uzupełnili ją w czasie lekcji. Nauczyciel rysuje przykładową tabelę na tablecie i udostępnia swój ekran:

RODZAJE PRZEMOCY	FORMY POMOCY
•	•
•	•
•	•
•	•
•	•

Rysunek 1. Rodzaje przemocy i formy pomocy, źródło: opracowanie własne.

Uczniowie po uzupełnieniu tabelki są proszeni o odczytanie swoich odpowiedzi. Nauczyciel omawia usłyszane propozycje.

Nauczyciel wyświetla na udostępnianym ekranie komputera plakat dotyczący przemocy. Omawia go z uczniami, zadając następujące pytania:

- Czy spotkaliście się z przemocą w rodzinie?
- Czy spotkaliście się z przemocą w szkole?
- Gdzie możesz szukać pomocy, gdy widzisz lub doświadczasz przemocy?

Nauczyciel prosi uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, aby również spróbowali odpowiedzieć na stawiane pytania.

Rysunek 2. Przemoc, źródło: opracowanie własne, oparte na: Borecka-Biernat D., Wajszczyk K., Wałęcka-Matyja K., (2021), *Rozwiązywanie sytuacji konfliktowych*, Warszawa: Difin.

Nauczyciel mówi uczniom, że przemoc może zdarzać się w każdym środowisku, np. szkolnym. Przedstawia przykłady prac młodzieży szkolnej dotyczących przemocy, aby zwrócić uwagę, jak inni uczniowie postrzegają przejawy agresji. Po wyświetleniu poniższego plakatu nauczyciel prosi uczniów, aby przeczytali każdy napis

i powiedzieli jak go rozumieją. Daje im przykład, np. szkoła bez przemocy – brak agresji w szkole, reagowanie na wszelkie sygnały przemocy, szukanie pomocy.

Rysunek 3. Przemoc – plakat, źródło: klasa pod kierunkiem Zuzanny Prokop, <http://www.pcpr.powiatlomzynski.pl/index.php?wiad=754> [dostęp: 14.10.2021]

Nauczyciel pokazuje kolejny przykład plakatu, który został wykonany przez młodzież ze szkoły podstawowej. Prosi, aby uczniowie odpowiedzieli na pytanie nauczyciela: „Dlaczego na plakacie są różnokolorowe odciski dłoni, a pomiędzy nimi napisy: stop przemocy, nie chcemy przemocy – ani w domu, ani w szkole, możesz to zmienić?”. Nauczyciel wysłuchuje wszystkich odpowiedzi uczniów. Prosi również osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, aby odpowiedziały na zadane pytanie.

Rysunek 4. STOP przemocy – plakat, źródło: klasa pod kierunkiem Małgorzaty Bielakow, <http://sp30.olsztyn.pl/wiadomosci/1/print/271635>– [dostęp: 14.10.2021]

Na zakończenie dyskusji nauczyciel zamieszcza ostatni plakat, który wykonali uczniowie szkoły podstawowej. Pomiędzy symbolami są na nim napisy związane z przemocą. Klasa przygląda się plakatowi i zastanawia się, czy można jeszcze dodać kolejny przykład/słowo pasujące do reszty pod względem tematyki.

Nauczyciel prosi chętnych o odpowiedzi. Dopisuje wszystkie słowa do plakatu. Po uzupełnieniu go o dodatkowe hasła podane przez uczniów nauczyciel podsumowuje lekcję. Stwierdza, że przemoc może objawiać się na wiele sposobów. Przypomina uczniom o formach pomocy dla osób, wobec których stosowana jest przemoc.

Rysunek 5. STOP przemocy – plakat, źródło: klasa pod kierunkiem Jagody Fertyk, <https://eszamotuly.pl/wybrano-zwyciezcow-konkursu-i-ty-mozesz-zapobiegac-przemocy/> [dostęp: 14.10.2021]

Nauczyciel przypomina uczniom, że często podłożem przemocy jest złość. Rozmawia z klasą o tym, co jeszcze może wywoływać przemoc. Prosi uczniów, aby uzupełnili kartę pracy zamieszczoną na czacie grupowym. Nauczyciel prosi uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, aby pokazali do kamerek uzupełnione

karty pracy, lub udostępnia swój tablet graficzny i prosi o uzupełnienie ćwiczenia.
W czasie pracy nauczyciel pomaga uczniom.

Uczniowie wpisują po 2 propozycje dokończenia zdań zamieszczonych w karcie pracy. Nauczyciel podaje przykłady, aby uczniowie nie mieli problemów z uzupełnieniem zadania:

Jestem zły, kiedy... (nie mogę używać telefonu). Gdy jestem zły, to... (chce mi się

płakać). Tak wygląda moja złość...

Każdy uczeń daje swoje przykłady.

Moja złość

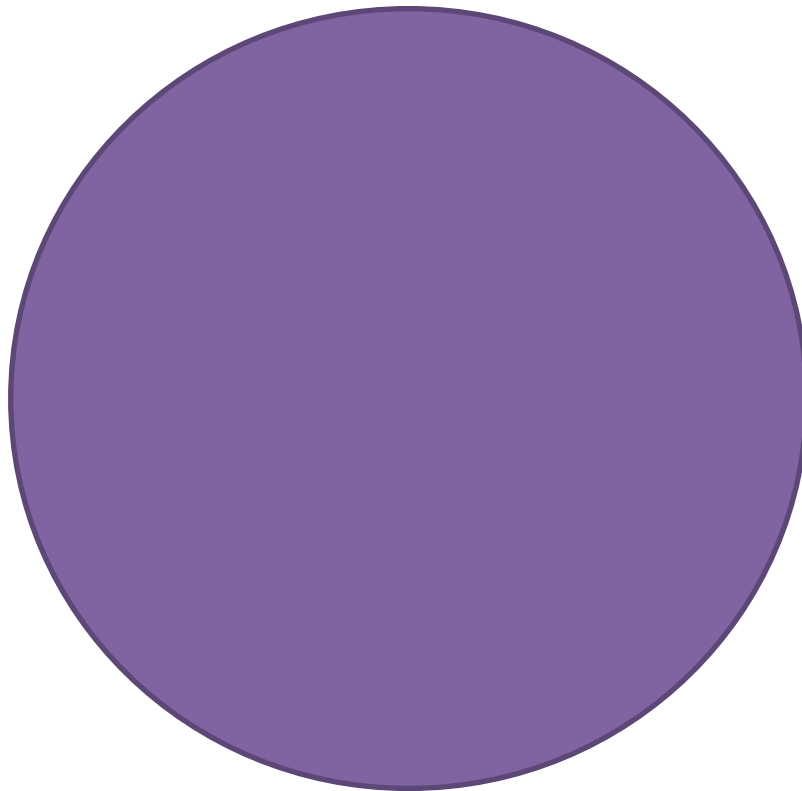
Jestem zły, kiedy.....

- 1.
- 2.

Gdy jestem zły,.....

- 1.
- 2.

Narysuj, jak wygląda Twoja złość

Rysunek 6. Karta pracy, źródło: opracowanie własne.

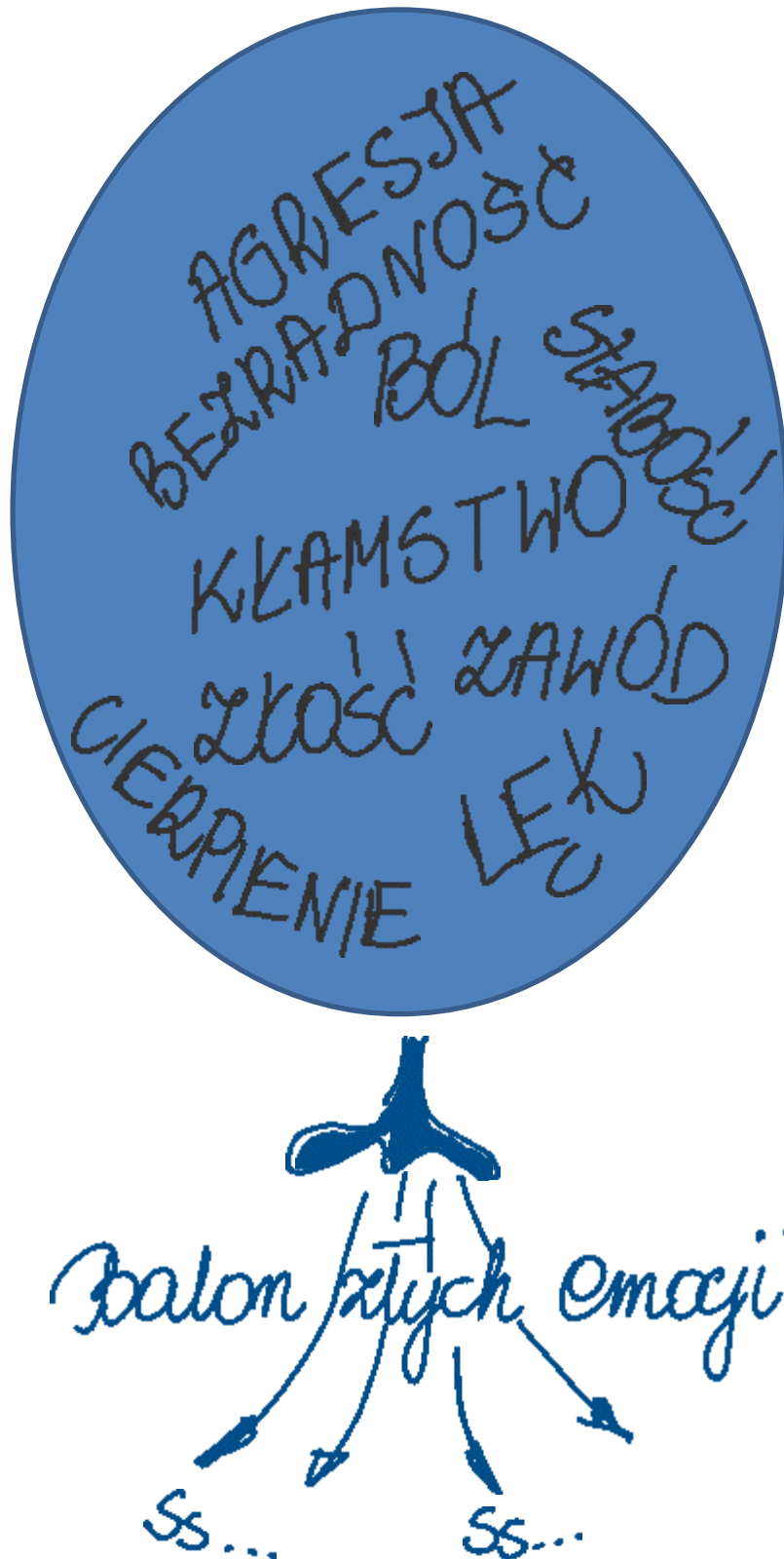
W fazie podsumowującej nauczyciel udostępnia ekran i wspólnie z uczniami powtarza wszystkie wiadomości z lekcji. Uruchamia krótki film *Nie daj się 2 – film edukacyjny – rodzaje przemocy*:

<https://www.youtube.com/watch?v=u54wMVszsPg> [dostęp: 14.10.2021]

i wspólnie z uczniami go ogląda.

Po zakończeniu filmu nauczyciel udostępnia kartę pracy i prosi, aby uczniowie napisali, co czują, gdy patrzą na zamieszczone zdjęcie. Może to być jedno słowo, jedno zdanie. Nauczyciel prosi osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, aby powiedziały o swoich uczuciach związanych z odbiorem treści z poniższej karty pracy. Jeżeli krępują się zabrać głos, mogą napisać na czacie. Nauczyciel po usłyszeniu odpowiedzi uczniów podsumowuje, że każdy może mieć inne uczucia związane z odbiorem treści zamieszczonych w zadaniu. Nie jest niczym złym to, że każdy ma inne skojarzenia.

Karta pracy – balon złości

Rysunek 7. Karta pracy – balon złości, źródło: opracowanie własne.

Praca w wykorzystaniu powyższej karty ma na celu pobudzenie uczniów do powiedzenia o swoich odczuciach związanych z zamieszczonymi napisami. Jedni uczniowie skojarzą je z przemocą, inni – z samotnością. Wypowiedzi uczniów są jednocześnie dla nauczyciela wskazówką, z jakimi uczuciami borykają się uczniowie. Pomoże to ukierunkować tematykę dalszych zajęć.

Nauczyciel jako pracę domową zadaje dodatkowy film z załączonego linku:

<https://www.youtube.com/watch?v=JeTDkHCBfeM> [dostęp: 14.10.2021] (*Czym jest przemoc i jakie są rodzaje przemocy?*). Prosi, aby uczniowie obejrżeli go w wolnej chwili, a następnie przygotowali się do kolejnej lekcji oraz zapisali w zeszytach rodzaje przemocy, o których jest mowa w załączonym filmie. Na następnych zajęciach nauczyciel omówi każdy rodzaj przemocy. Prowadzący żegna się z uczniami i zaprasza na następną lekcję.

Wskazówki do pracy z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi

Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi otrzymują na czacie zadanie dotyczące przemocy: <https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=12efe70438fc>. [dostęp: 14.10.2021]. Będą mogli ułożyć puzzle i stworzyć plakat związany z dzisiejszą lekcją. Na kolejnych zajęciach nauczyciel poprosi uczniów ze SPE o udostępnienie ekranu i pokazanie swojej pracy.

Podczas zdalnej nauki nauczyciel w czasie lekcji ma ograniczone możliwości, aby na bieżąco sprawdzać notatki, jakie wykonują uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Stara się jednak w miarę możliwości prosić ich o pokazywanie swoich prac i wykonywanych zadań na kamerkach. Rozmawia z uczniami za pomocą czatu lub indywidualnie (szczególnie wtedy, gdy krępują się odpowiadać na forum klasy).

EWALUACJA ZAJĘĆ:

Nauczyciel udostępnia kwestionariusz ankiety online z zamieszczonymi dwoma pytaniami:

1. Czy dzisiejsza lekcja była ciekawa?
2. Czy chcielibyście jeszcze porozmawiać o emocjach?

Nauczyciel ma możliwość sprawdzenia odpowiedzi bezpośrednio po zakończeniu lekcji.

BIBLIOGRAFIA:

Adamczyk D., (2000), *Świetlica – miejsce zapomniane*, „Wychowanie na co dzień”, nr 12.

Borecka-Biernat D., Wajszczyk K., Wałęcka-Matyja K., (2021), *Rozwiązywanie sytuacji konfliktowych*, Warszawa: Difin.

Firkowska-Mankiewicz A., (2012), *Edukacja włączająca zadaniem na dziś polskiej szkoły*, Warszawa: Akademia Pedagogiki Specjalnej.

Jaskiernia J. (red.), (2015), *Europejski system ochrony praw człowieka. Aksjologia – instytucje – efektywność*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Krzesicki P., Kur P., Poręba M., (2018), *Wiedza o Społeczeństwie. Szkoła Podstawowa. 8*, WSiP.

Winiarski M., (2000), *Rodzina – szkoła – środowisko lokalne. Problemy edukacji środowiskowej*, Warszawa: Wydawnictwo ITE.

NETOGRAFIA

<https://slideplayer.pl/slide/60240/> [dostęp: 14.10.2021]

<https://slideplayer.pl/slide/57745/> [dostęp: 14.10.2021]

<https://slideplayer.pl/slide/12275654/> [dostęp: 14.10.2021]

<https://www.slideshare.net/Cyfrolekcje/prezentacja-prawa-56120848> [dostęp: 14.10.2021]

<https://doxa.fm/slider/dzis-miedzynarodowy-dzien-praw-czlowieka/> [dostęp: 14.10.2021]

<http://www.pcpr.powiatlomzynski.pl/index.php?wiad=754> [dostęp: 14.10.2021]

<http://sp30.olsztyn.pl/wiadomosci/1/print/271635> [dostęp: 14.10.2021]

<https://eszamotuly.pl/wybrano-zwyciezcow-konkursu-i-ty-mozesz-zapobiegac-przemocy/> [dostęp: 14.10.2021]

<https://www.youtube.com/watch?v=u54wMVszsPg> [dostęp: 14.10.2021]

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=12efe70438fc> [dostęp: 14.10.2021]

<https://zpe.gov.pl/a/sztuka-dialogu-czyli-jak-rozwiazowac-konflikty-w-grupie/D19Fz26gb> [dostęp: 14.10.2021]

<https://smallsteps.pl/wszystkie/materialy-do-pobrania/moja-zlosc-material-pracy-dzieckiem/#.YX5wBmDMJPY> [dostęp: 14.10.2021]